

ŠTO SE DEŠAVALO TIJEKOM OŽUJKA I TRAVNJA 2017.

1. **Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za RH**
2. **Iz medija o „lex Agrokoru“**
3. **ICC Arbitražna pravila 2017.**
4. **Novo uređenje troškova upravnog spora**
5. **Rješenje Ustavnog suda br. U-I-3685/2015 i dr. od 04.04.2017.: „Švicarci“**
6. **Četvrta direktiva o sprječavanju pranja novca**

1. **Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za RH**

Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za RH (nastavno: Zakon) objavljen je u NN 32/17 od 06.04.2017., a na snagu je stupio 07.04.2017. godine. Zakon je donesen po hitnom postupku, a u nastavku će se izložiti njegov sadržaj.

Razlozi za donošenje

U obrazloženju Prijedloga Zakona navedeno je da postojeća zakonska rješenja u pravnom poretku RH nisu dovoljno učinkovita za upravljanje rizicima kojima je hrvatsko gospodarstvo izloženo u slučaju dubokih financijskih poteškoća trgovačkih društava koja imaju sistemski značaj za RH.

Područje primjene

Zakonom je definirano da će se postupak izvanredne uprave primijeniti na dioničko društvo dužnika i sva njegova ovisna i povezana društva ako je utvrđeno postojanje bilo kojeg od stečajnih ili predstečajnih razloga u smislu čl. 4. i 5. Stečajnog zakona u odnosu na dužnika kao vladajuće društvo. Pritom, navedeno dioničko društvo mora samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima biti od sistemskog značaja za RH. Kao trgovačko društvo od sistemskog značaja za RH u čl. 4. Zakona definirano je dioničko društvo koje, samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima, kumulativno ispunjava dva uvjeta: da u kalendarskoj godini koja prethodi godini u kojoj je podnesen prijedlog za otvaranje postupka samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima zapošljava prosječno više od 5000 radnika i da postojeće bilančne obveze samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima iznose više od 7.5 milijardi kn (odnosno više od kunske protuvrijednosti navedenog iznosa) računajući na dan podnošenja prijedloga za otvaranje postupka. Zakonom je propisano da će se postupak provesti i nad ovisnim ili povezanim društvom, ako vladajuće društvo samostalno ili zajedno sa svojim ovisnim ili povezanim društvima ispunjava uvjete iz članka 4. ovoga Zakona. Važno je istaknuti da su u smislu Zakona povezana i ovisna društva ona sa sjedištem u RH osnovana sukladno zakonodavstvu RH, u kojima društvo iz članka 4. Zakona drži najmanje 25 % udjela.

Pokretanje postupka

Sukladno čl. 21. Zakona, prijedlog za otvaranje postupka ovlašten je podnijeti dužnik koji ispunjava uvjete propisane Zakonom ili vjerovnik dužnika (i/ili dužnikovih povezanih i ovisnih društava), uz suglasnost dužnika. Važno je istaknuti da od trenutka podnošenja prijedloga za otvaranje postupka pa do donošenja odluke o odbijanju prijedloga ili o otvaranju postupka, dužnik ne može raspolagati svojom imovinom. Izuzetak su raspolaganja učinjena u tijeku redovnog poslovanja ili ako je samim Zakonom drugačije predviđeno. U postupku je isključivo nadležan Trgovački sud u Zagrebu. Isti dan kada zaprimi prijedlog za otvaranje postupka, sud je obavezan obavijestiti Vladu RH i Ministarstvo o podnesenom prijedlogu. U roku od dva radna

dana, Vlada Republike Hrvatske će na prijedlog Ministarstva donijeti odluku o prijedlogu za imenovanje izvanrednog povjerenika te takvu odluku bez odgađanja dostaviti sudu. Sud će u roku od dva radna dana od dana primitka odluke Vlade donijeti rješenje o otvaranju postupka i donijeti odluku o imenovanju izvanrednog povjerenika.

Nadležna tijela u postupku

Tijela postupka izvanredne uprave su sud, izvanredni povjerenik, savjetodavno tijelo i vjerovničko vijeće.

Središnja osoba u postupku je izvanredni povjerenik. Izvanredni povjerenik može biti svaka osoba koja ispunjava uvjete za člana uprave sukladno Zakonu o trgovačkim društvima, a na prijedlog Vlade RH bira ga sud. Ima prava i obveze organa dužnika te u ime istog ostvaruje sva prava povezana s vlasničkim udjelom dužnika u povezanim i ovisnim društvima. Može imati zamjenike, koje na prijedlog Vlade RH imenuje sud. Samostalno vodi poslovanje dužnika i poduzima sve radnje u postupku koje su mu povjerene, ali ne može bez suglasnosti vjerovničkog vijeća donijeti odluku niti poduzimati radnje s ciljem raspolaganja nekretninama dužnika, dionicama ili udjelima u ovisnim i ostalim društvima te prijenosa gospodarske cjeline, ako vrijednost prelazi 3.5 milijuna kuna. Izvanredni povjerenik će u roku od 30 dana od imenovanja odabrati savjetnika za restrukturiranje (i po potrebi revizore, pravne savjetnike i druge savjetnike specijalizirane za pojedina područja). Osobe ovlaštene za zastupanje ovisnih i povezanih društava su nakon donošenja rješenja o otvaranju postupka izvanredne uprave ovlaštene poduzimati isključivo radnje koje su potrebne za redovno obavljanje poslovne djelatnosti, a za sve radnje koje prelaze navedeni okvir (kao i one za koje im je potrebna suglasnost NO) dužne su pribaviti suglasnost izvanrednog povjerenika. Sud je isključivo nadležan nadzirati rad izvanrednog povjerenika. Sud može opozvati izvanrednog povjerenika te imenovati novog u bilo koje doba na prijedlog Vlade RH.

Savjetodavno tijelo imenuje čelnik Ministarstva u roku od 15 dana od imenovanja izvanrednog povjerenika, a sastoji se od pet članova od kojih je jedan predstavnik radnika. Savjetodavno tijelo daje mišljenje o odlukama i radnjama izvanrednog povjerenika u slučajevima predviđenim ovim Zakonom, na zahtjev Ministarstva ili suda.

Vjerovničko vijeće ima najviše devet članova, a sastavljeno je od predstavnika vjerovnika, koji će se razvrstati u posebne skupine s obzirom na različiti pravni položaj svake skupine. Ima pravo na obavještenost o stanju dužnika i njegovih povezanih i ovisnih društava, sudjeluje u ime vjerovnika u sastavljanju i pripremi nagodbe te daje suglasnost izvanrednom povjereniku na konačni tekst nagodbe.

Vjerovnici u postupku izvanredne uprave

Vjerovnici u postupku su osobni vjerovnici koji u vrijeme otvaranja postupka izvanredne uprave imaju imovinskopravnu tražbinu prema dužniku i/ili povezanim i ovisnim društvima, a sukladno svojim tražbinama razvrstavaju se u skupine. Nedospjele tražbine dospijevaju otvaranjem postupka. Vjerovnici se razvrstavaju u skupine prema svojim tražbinama. Izvanredni povjerenik će u roku od 5 dana od objave rješenja o utvrđenim i osporenim tražbinama pozivom u NN pozvati vjerovnike čije su tražbine utvrđene da u roku od 30 dana obavijeste izvanrednog povjerenika i sud o članovima vjerovničkog vijeća (u tom pozivu će izvanredni povjerenik naznačiti koliko članova će imati vjerovničko vijeće i način razvrstavanja vjerovnika u posebne skupine). Svaka posebna skupina bira jednog člana vjerovničkog vijeća, osim ako Zakonom nije drukčije određeno. Vjerovničko vijeće donosi odluke većinom glasova prisutnih na vijeću, a svaki član vjerovničkog vijeća ima pravo na jedan glas. Ako neka skupina vjerovnika ne imenuje člana vjerovničkog vijeća u roku, takvog člana će imenovati sud na prijedlog izvanrednog povjerenika.

Pravne posljedice otvaranja postupka, zaduženje s prednosti namirenja i plaćanja za vrijeme postupka

Na pravne posljedice otvaranja postupka na odgovarajući se način primjenjuju pravila o pravnim posljedicama otvaranja stečajnog postupka, osim ako Zakonom nije drukčije određeno.

Izvanredni povjerenik može uz prethodnu suglasnost vjerovničkog vijeća preuzeti novo zaduženje u ime i za račun dužnika radi smanjenja sistemskog rizika, nastavka poslovanja, očuvanja imovine ili ako se radi o podmirenju tražbina iz operativnog poslovanja, a koje će imati prednost prilikom namirenja pred ostalim tražbinama vjerovnika, izuzev tražbina radnika i bivših radnika. Vjerovnici tražbina iz novih zaduženja smatrat će se vjerovnicima s pravom prednosti uz odgovarajuću primjenu odredaba Stečajnog zakona vezano uz vjerovnike stečajne mase, osim ako nije drugačije predviđeno ovim Zakonom. Također, smatrat će se vjerovnicima stečajne mase u slučaju otvaranja stečajnog ili bilo kojeg drugog postupka nakon završetka postupka izvanredne uprave nad dužnikom ili njegovim povezanim i ovisnim društvima. Pravne radnje ishoda novog zaduženja neće se smatrati pravnim radnjama kojima bi se pojedini vjerovnici stavljali u povoljniji položaj te su stoga isključene od pobijanja u skladu s odredbama Stečajnog zakona.

Uz suglasnost vjerovničkog vijeća, izvanredni povjerenik može izvršiti plaćanja dospjelih tražbina koje su nastale prije donošenja rješenja o otvaranju postupka ako je to nužno radi smanjenja sistemskog rizika, nastavka poslovanja, očuvanja imovine i ako se radi o tražbinama iz redovnog ili operativnog poslovanja. Iz istih razloga, takva plaćanja uz suglasnost izvanrednog povjerenika mogu izvršiti osobe koje zastupaju ovisna i povezana društva.

Tražbine koje se odnose na isporuku robe i pružanje usluga, a koje nisu dospjele do dana otvaranja postupka izvanredne uprave, smatraju se tražbinama čije podmirenje je vezano uz redovno poslovanje. U tražbine iz operativnog poslovanja ne ulaze tražbine financijskih i kreditnih institucija i imatelja vrijednosnih papira, osim vezano uz zaduženja s prednosti namirenja.

Zabrana pokretanja i vođenja parničnih, ovršnih, upravnih i postupaka osiguranja i ostvarenja prava na odvojeno namirenje

Od dana otvaranja postupka do njegova završetka nije dopušteno pokretanje parničnih, ovršnih i postupaka osiguranja kao niti postupaka izvansudske naplate protiv dužnika i njegovih ovisnih i povezanih društava, osim postupaka koji se odnose na sporove iz radnih odnosa. Postupci koji su u tijeku prekidaju se danom otvaranja postupka izvanredne uprave. Za vrijeme trajanja postupka izvanredne uprave različni vjerovnici dužnika i njegovih ovisnih društava ne mogu ostvarivati svoje pravo na odvojeno namirenje. Financijska agencija će na postupanje s osnovama za plaćanje podnesenim protiv dužnika te ovisnih i povezanih društava na odgovarajući način primijeniti odredbe članaka 69. do 71. Stečajnog zakona.

Nagodba

Izvanredni povjerenik može u roku od 12 mjeseci od otvaranja postupka uz suglasnost vjerovničkog vijeća predložiti namirenje vjerovnika nagodbom. Navedeni rok sud će produljiti za daljnja 3 mjeseca na zahtjev izvanrednog povjerenika. Nagodba se smatra prihvaćenom ako je za nju glasovala većina svih vjerovnika i ako je u svakoj skupini zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali za nagodbu veći od zbroja tražbina vjerovnika koji su glasovali protiv prihvaćanja nagodbe. Iznimno, smatrat će se da su vjerovnici prihvatili nagodbu ako ukupni zbroj tražbina vjerovnika koji su glasovali za nagodbu iznosi najmanje dvije trećine od ukupnih tražbina. Sud će po službenoj dužnosti uskratiti potvrdu nagodbe ako su bitno povrijeđeni propisi o sadržaju nagodbe i postupanju prilikom njezine izrade i donošenja, kao i o prihvatu od vjerovnika, osim ako se ti nedostaci mogu otkloniti ili ako je prihvata nagodbe postignut na nedopušten način.

Okončanje postupka

U bilo koje doba za vrijeme trajanja postupka sud može na zahtjev izvanrednog povjerenika, uz pribavljenu suglasnost vjerovničkog vijeća odlučiti da se postupak izvanredne uprave okonča i da se otvori stečajni postupak. Prije podnošenja zahtjeva izvanredni povjerenik dužan je pribaviti suglasnost Ministarstva. Sud će na prijedlog izvanrednog povjerenika obustaviti postupak ako u roku za prijavu tražbina iz rješenja o otvaranju postupka izvanredne uprave ne bude prijavljena niti jedna tražbina ili sud ne odobri nagodbu.

Postupak izvanredne uprave završava pravomoćnošću rješenja o obustavi postupka, provedbom nagodbe ili protekom 15 mjeseci od dana otvaranja postupka ako u predmetnom roku nije sklopljena nagodba.

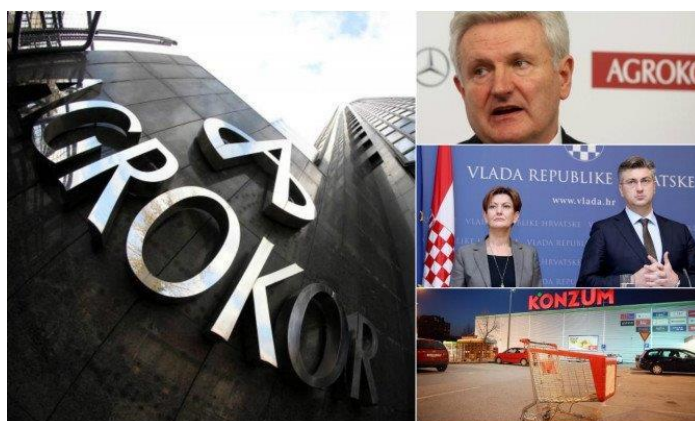
Pripremila: Ivana Gabrić, mag.iur., Končar - Energetika i usluge, d.o.o.

2. Iz medija o „lex Agrokoru“

U izradi Zakona o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za RH, kolokvijalno „lex Agrokor“, sudjelovale su i osobe izvan sustava državne uprave. U Ministarstvu gospodarstva kažu kako su pri izradi zakona od više pravnih i financijskih stručnjaka zatražili mišljenje i da nitko od njih za te savjete nije bio novčano honoriran. **Ministrica gospodarstva Martina Dalić** pri izradi „lex Agrokor“ savjetovala se s

konzultantima Antom Ramljakom, Tomislavom Matićem i Borislavom Škegrom koje međusobno povezuju trenutačni ili prijašnji poslovni odnosi s Quaestusom, tvrtkom za upravljanje rizičnim kapitalom u kojoj je Škegro predsjednik NO. U Ministarstvu gospodarstva savjetovanje s Ramljakom, Matićem ili Škegrom nisu nam ni potvrdili ni demantirali. Konzultant Ante Ramljak apostrofirani je kao najvažniji u kontekstu savjetovanja ministricе Martine Dalić pri izradi zakona koji je od 2007. suosnivač i direktor društva Quaestus savjetovanje, zadužen za nadzor svih projekata i aktivnosti društva u Jugoistočnoj Europi. Trgovački sud u Zagrebu u petak 7.4.2017. zaprima prijedlog Agrokoru za pokretanjem postupka izvanredne uprave nad koncernom i njegovim ovisnim i povezanim društvima, a za izvanrednog povjerenika imenovan je upravo Ante Ramljak koji je već između ostalog potpisao finalnu verziju Memorije o mjenicama Agrokoru koja je poslana na adrese 159 dobavljača i 31 banke, factoring društva i dr. financijskih institucija. Postoji mogućnost da se pojavi još poneki dobavljač, ali se njihov broj vjerojatno neće osjetnije mijenjati. Iz Agrokoru se neslužbeno doznaje kako su ukupna dugovanja po regresnim mjenicama između 3 i 3,5 milijarde kuna, a ne, kako se do sada pretpostavljalo, oko 5 milijardi. Osim što se govori o sukobu interesa **ministra financija Zdravka Marića**, bivšeg financijskog direktora Agrokoru, koji se nekako „skrio“ u ključnim gospodarskim trenucima zemlje od osamostaljenja i čiji je opoziv oporba u Saboru već zatražila, te nevjesticama opravdanjima **Borisa Vujčića guvernera HNB-a** kako nije odgovoran za intenzivno kolanje mjenica bez pokrića, u medijima je objavljena informacija po kojima je Vlada „lex Agrokor“ pisala uz pomoć jednog odvjetničkog društva, za koje postoje indicije da je povezano s VTB bankom i koja je jedan od najvećih kreditora Agrokoru. Treba napomenuti da odlaskom Agrokoru u stečaj, bili bi upravo ugroženi najviše interesi iste banke, zbog čega je donesen zakon da se takav rasplet događaja spriječi.

Slovinci su reagirali i po uzoru na Hrvatsku donijeli svoj „lex Mercator“, proglašivši to poduzeće sistemski bitnim, baš kao što je hrvatska Vlada proglasila Agrokor. Prema tom zakonu o zaštiti nacionalnih interesa, interesa dobavljača i zaposlenih u trgovačkom lancu koji je dio koncerna Agrokor s obzirom na više od 10 tisuća zaposlenih samo u Sloveniji i 20 tisuća u regiji, sud bi na prijedlog slovenske Vlade u slučaju potrebe u tvrtku imenovao

posebnog privremenog člana uprave čija bi glavna zadaća bila paziti da nova uprava Agrokor ne optereti Mercator novim financijskim obvezama preko kredita, jamstava, robnih kredita. Zakon je mjerodavan samo za poslove koji su povezani s većinskim vlasnikom i time se ne bi kršila sloboda privatne ekonomske inicijative kako pojašnjava **slovenski ministar gospodarstva Zdravko Počivalšek**. Nakon što su pregledali papire tvrtke, Nadzorni odbor Mercatora zaključio je da u kompaniji nije bilo nepravilnosti i da poslovni interesi nisu oštećeni. Ipak, nova uprava dobila je suglasnost većine banaka kreditora da njegove nedospjele obaveze, usprkos dospjelim obavezama Agrokor kao vlasnika, ne budu uključene u trenutnu naplatu. Agrokorove firme u Srbiji, poput Idee, Mercatora, Rode, Dijamanta, Frikoma, Kikinskog mlina, Mg Mivele i Nove Sloge imaju 12 tisuća zaposlenih. **Lazar Šestović, glavni ekonomist Svjetske banke za Srbiju** smirio je javnost tvrdnjama da su firme u Srbiji, koje posluju u okviru Agrokor, nezavisne pravne osobnosti koje posluju profitabilno i nemaju probleme.

Prema prof. dr. sc. Sanji Barić, predstojnice katedre za ustavno pravo Pravnog fakulteta u Rijeci država je morala djelovati i ima ustavnu osnovu za donošenje „lex Agrokor“, ali bit je kako djelovati. Ustavnopravno sve se svodi na to jesu li izvanredne mjere razmjerne i racionalne u odnosu na cilj koji se želi postići. Prešlo se granicu prihvatljive ustavnosti čak i za takvu izvanrednu situaciju. I to nije stvar slijepog inzistiranja na pravnim standardima jer je spas bio moguć jednako brzo i učinkovito s drugim mjerama i sukladno Ustavu. Presudno je omogućuje li taj propis i ostali pravni poredak ubuduće da se to spriječi, jer ključna je činjenica da zakoni nisu poštovani ili su bili manjkavi. Neustavno je i protivno načelu diobe vlasti da sud kao izvršno tijelo nadzire povjerenika u tvrtki i može ga opozvati samo na prijedlog Vlade.

Prof. dr. sc. Jasnica Garašić s Pravnog fakulteta u Zagrebu uporno ponavlja da Vlada nije svjesna što je napravila s tako traljavo donesenim zakonskim odredbama, te da se ni u jednom trenutku ne spominju međunarodni aspekti. Ako nagodba između vjerovnika i bude sklopljena, neće obuhvatiti imovinu izvan Hrvatske te dodaje kako je Vlada je trebala ići u hitnu izmjenu Stečajnog zakona i mogla je u njega unijeti pravila za slučaj kad se protiv više društava kćeri otvaraju insolventni postupci kako bi se međusobno koordinirali te napravili plan. Ovako postoje zakonski članci iz kojih proizlazi toliko pitanja tko će ih i na koji način provesti, da će biti živo čudo ako se Hrvatska nakon završetka procesa restrukturiranja Agrokor, ne suoči s nizom milijunskih tužbi uskraćenih vjerovnika.

Predsjednik Ustavnog suda Miroslav Šeparović kazao je kako očekuje da će „lex Agrokor“ najvjerojatnije doći pred ustavne suce i iznio svoje načelno mišljenje da se sva ustavna prava sukladno načelu razmjernosti načelno mogu ograničiti ako postoji legitiman cilj u javnom interesu.

Bivši predsjednik Vrhovnog suda Krunislav Olujić istaknuo je kako se prilikom izglasavanja „lex Agrokor“, naš premijer pohvalio da je zakon napisan na temelju najboljih europskih iskustava, ali je pritom prešutio i da smo u našem zakonodavstvu imali zakone koji su funkcionirali u spašavanju, uspješnom ili neuspješnom, trgovačkih društava, jer je spomenuti zakon preuzet iz jugoslavenskog zakonodavstva kojim se nastojalo spasiti poduzeća koja su bila od društvenog interesa.

Mislav Kolakušić sudac Trgovačkog suda, koji je od početka bio protiv donošenja „lex Agrokor“, smatra da je riječ o protuustavnom potezu, ali kako su najnovije izmjene ipak donekle usklađene s Ustavom RH, ali se u globalu situacija nije promijenila odnosno zakon se pisao za jednu, unaprijed poznatu osobu što nije u skladu s Ustavom RH. Dodao je da je neprihvatljivo da se kompanija Ivice Todorića ne nalazi na listi poreznih dužnika kao i da u poreznom zakonu postoji odredba po kojoj su utajeni porezi, jer svi moraju biti na listi dužnika, pa ona postoji ili ne postoji.

Ministar državne imovine Goran Marić iznio je najteže optužbe na račun Agrokor tvrdeći da je taj koncern sklapao de facto fiktivne „ugovore o upravljanju“ s Ledom, Jamnicom, Tiskom i drugim povezanim kompanijama ukupno vrijednim 500 milijuna kuna na godišnjoj razini i na taj je način izvlačen novac iz tih firmi, pa očekuje hitno raskidanje svih štetnih ugovora koje je Agrokor imao s povezanim društvima, jer zbog tih ugovora iste nisu mogle plaćati svojim dobavljačima, a plaćale su Agrokoru. Ustvrdio je da, iako postoji Zakon o

vijeću za financijsku stabilnost na čijem je čelu guverner Hrvatske narodne banke (HNB) ono nije vršilo svoju zadaću, jer ni u bivšoj državi nije se moglo dizati toliko milijardi kuna mjenica bez pokrića, a da to institucije ne znaju. Ministar Marić zaključio je kako se s ovim stanjem u Agrokoru tek može govoriti o začetku tržišnog gospodarstva u Hrvatskoj.

Tihomir Jaić u Poljoprivrednoj komori predstavlja obiteljska poljoprivredna gospodarstva procijenivši da ukupni dug prema OPG-ima iznosi oko 1,5 milijardi i da je dijelu malih OPG-ovaca trenutno plaćeno samo 15 % od ukupnog duga kuna, a od toga nisu pokriveni ni troškovi, ni PDV, pa OPG nije dobio ni uloženo. Mali proizvođači moraju se zadužiti kako bi nastavili proizvodnju i normalno živjeli. Postoje slučajevi da Konzum nije platio dugove od 8.9.2016., a nema nikakvih kamata i zato dugovanja neće otpisati, jer mali proizvođači to si ne mogu priuštiti, za razliku od banaka kojima se plaćaju kamate i zbog kojih je bankama dug de facto otplaćen. Jaić objašnjava i kako je Agrokor ucjenjivao male proizvođače s rokovima plaćanja, unedogled ih produžavajući, pa sada zbog dugova prijeti propast malih gospodarstava. Uz to, ako Konzum nije prodao voće i povrće, 50 % je išlo na otpis OPG-a, dakle ako se roba nije prodala ona bi se bacala, a mali OPG je trebao i snositi dio toga. To je jedan od razloga zašto se treba donijeti zakon o nepoštenoj trgovačkoj praksi, no nažalost, taj zakon za posljednje dvije vlade nije bio važan, jer se zakon gotovo već 3 godine donosi dok se lex Agrokor donio za 2 dana.

Predsjednik Uprave i većinski vlasnik Atlantic Grupe Emil Tedeschi istaknuo je da puno malih, srednjih i velikih dobavljača stoji likvidno izuzetno loše te je primjena zakona potrebna odmah. Zakon je, po njegovu mišljenju, jedina varijanta spasa Agrokoru s obzirom na činjenicu da banke, dobavljači i uprava Agrokoru u zadnjih mjesec dana nisu mogli naći kvalitetno rješenje. Ponosan je na hrvatsku Vladu što je imala mudrosti donijeti zakon koji je dao mogućnost da se stare obveze Agrokoru prema dobavljačima stave ispred interesa banaka i financijskih institucija. Stanje gospodarstva i briga hrvatske Vlade za poslovne subjekte, prije svega briga za proizvođače i trgovce je primarna i misli da je to dobro.

Za kraj zanimljivo je mišljenje **prof. dr. sc. Ljube Jurčića s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu** po kojemu bankari motivirani nevidljivim, ali jakim geopolitičkim interesima vode borbu za resurse pokušavajući oslabiti Agrokor, a to je bitka za zemlju i vodu u sukobu Amerike i Rusije. Rusija prema njemu na ovaj prostor želi ući ne zbog ekonomskih, nego zbog geopolitičkih ili geoekonomskih razloga. Hladni rat je završio, ali ciljevi su ostali. NATO savez želi se pomaknuti prema ruskim granicama, dok Rusija crte sučeljevanja želi pomaknuti što dalje od svojih granica. Rusi žele preko nafte, ili preko kapitala, ili na neki drugi način, ući na ovaj prostor. U trenutku ulaska Sberbanke u Agrokor, taj je firmi odgovaralo da dođu do malo jeftinijeg kapitala i tu treba odvojiti poziciju Agrokoru i poziciju Hrvatske. Koliko god igra ulogu bilanca Agrokoru, toliko igra i geopolitika. Rusi bi kupili i dio u Ini, ne toliko zbog isplativosti u biznisu, nego da dobiju uporište u balkanskim zemljama, a u toj igri Hrvatska nema alternativnu strategiju.

Pripremio: Hrvoje Herceg, mag.iur., Energetika i usluge, d.o.o.

3. ICC Arbitražna pravila 2017.

Prvog ožujka 2017. na snagu su stupila izmijenjena Arbitražna pravila ICC-a (nastavno: ICC Pravila 2017.). Izmjena je učinjena u odnosu na ICC Arbitražna pravila 2012. (nastavno: ICC Pravila 2012.).

Izmjenom je pristojba za podnošenje zahtjeva Sudištu uvećana s 3.000,00 USD na 5.000,00 USD. Izmijenjena je i tablica s načinom izračuna administrativnih troškova, a fiksni iznos administrativnih troškova ako VPS premašuje 500 milijuna USD povećan je s 113.215,00 USD na 150.000,00 USD. ICC Pravila 2017. propisuju i kraći rok u kojem arbitražni sud mora Sudištu dostaviti potpisane Terms of Reference - sada taj rok iznosi 30 dana, za razliku od ranijih 2 mjeseca. Nadalje, ICC Pravila 2017. ne sadrže više odredbu po kojoj odluka Sudišta o imenovanju, potvrdi, izuzeću ili zamjeni arbitra ne treba biti obrazložena.

Najvažnija izmjena koju uvode ICC Pravila 2017. odnosi se na uvođenje nove vrste postupka: Žurnog postupka. Stranke će ugovaranjem ICC Pravila 2017. pristati na primjenu pravila o

Žurnom postupku, neovisno o odredbama arbitražnog sporazuma. U Žurnom postupku Sudište može imenovati arbitra pojedinca neovisno o odredbama arbitražnog sporazuma. Stranke mogu imenovati arbitra pojedinca u roku koji odredi Tajništvo, a u slučaju da navedeno ne učine, isto će učiniti Sudište. Pravila o Žurnom postupku primjenjivat će se ako vrijednost predmeta spora ne prelazi iznos od 2.000.000,00 USD, ili ako se stranke suglase o primjeni navedenih pravila (OPT IN). Pravila o Žurnom postupku se neće primjenjivati ako je arbitražni sporazum sklopljen prije datuma stupanja na snagu ICC Pravila 2017. (01.03.2017.), ili ako se stranke suglase da neće primjenjivati pravila o Žurnom postupku (OPT OUT), ili ako Sudište u konkretnom slučaju ocijeni da bi primjena pravila o Žurnom postupku bila neprikladna. Sudište može u bilo kojem trenutku dok je postupak u tijeku, nakon konzultacije sa arbitražnim sudom i strankama, odlučiti da se u postupku više neće primjenjivati pravila o Žurnom postupku.

Sastanak o upravljanju troškovima mora se održati najkasnije 15 dana od dana kada je arbitražni sud zaprimio spis. Sudište može produljiti ovaj rok na zahtjev arbitražnog suda ili samoinicijativno. Tajništvo može odrediti da tužitelj predujmi troškove arbitraže do Sastanka o upravljanju troškovima. Važno je istaknuti da se pravila o Terms of Reference ne primjenjuju u Žurnom postupku. Nakon konstituiranja arbitražnog suda, stranke mogu postavljati nove zahtjeve samo ako navedeno odobri arbitražni sud. Arbitražni sud ima diskrecijsko pravo primijeniti takve proceduralne mjere koje smatra prikladnima, npr. može nakon konzultiranja sa strankama ograničiti broj podnesaka stranaka.

Nadalje, arbitražni sud može, nakon konzultacije sa strankama, donijeti pravorijek isključivo na temelju dokumenata koje dostave stranke, bez saslušanja svjedoka i vještaka. U slučaju kada se održava saslušanje, arbitražni sud isto može održati putem videokonferencije, telefona ili na sličan način. Arbitražni sud pravorijek mora donijeti u roku od 6 mjeseci od dana kad je održan Sastanak o upravljanju troškovima. Sudište može produljiti navedeni rok samoinicijativno ili na razuman zahtjev arbitražnog suda.

Zaključno, na Žurni postupak primjenjuju se ICC Pravila 2017. u mjeri u kojoj isti nije uređen čl. 30. i Prilogom VI. ICC Pravila 2017. sada sadrže i tablice s izračunima troškova Žurnog postupka.

Pripremila: Ivana Gabrić, mag.iur., Končar - Energetika i usluge, d.o.o.

4. Novo uređenje troškova upravnog spora

Treća novela Zakona o upravnim sporovima (NN 29/17, dalje: „ZUS“) stupila je na snagu 1. travnja 2017. i kao glavnu novost uvodi drugačije normiranje troškova upravnog spora.

S tim u vezi trebamo se podsjetiti kako je Ustavni sud Republike Hrvatske odlukom i rješenjem br. U-I-2753/2012 i dr. od 27. rujna 2016. (NN 94/16) prethodno ukinuo odredbu čl. 79. Zakona o upravnim sporovima (NN 142/12) koja je propisivala da u upravnim sporovima svaka stranka snosi svoje troškove, te je odgodio učinak važenja spomenute odredbe do 31. ožujka 2017. godine.

Ukinutu odredbu u čl. 79. ZUS-a osporavala je Udruga pravnika u gospodarstvu, te brojni hrvatski odvjetnici zbog suprotnosti te norme s čl. 29. st. 1. Ustava RH odnosno s čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (NN - Međunarodni ugovori 18/97., 6/99, 8/99, 14/02 i 1/06, dalje: „Konvencija“), smatrajući kako se izmijenjenom odredbom o troškovima upravnog spora bitno otežava i onemogućava ostvarivanje pravne zaštite protiv upravnih akata što bi u konačnici moglo dovesti do toga da će samo bogatiji građani moći sudjelovati u upravnom sporu.

Isto tako, treba imati u vidu da ustavnosudsko ukidanje čl. 79. ZUS-a ne znači da troškovi upravnog spora moraju ili trebaju biti regulirani na jednak način poput, primjerice, troškova parničnog postupka. Dopušteno je pri novoj regulaciji uzeti u obzir posebnosti upravnog spora, u mjeri koja ne dovodi u pitanje samu bit ustavnog i konvencijskog prava na pristup sudu.

Novi tekst čl. 79. ZUS-a polazi od koncepcije zasnovane na priznavanju isključivo opravdanih troškova, priznavanju troškova razmjerno uspjehu u sporu, dopuštenosti zasebnoga

žalbenog osporavanja odluke o troškovima, te ograničenju priznatog iznosa naknade troškova na teret protustranke.

Pritom treba istaknuti novu odredbu čl. 79. st. 2. ZUS-a o neprocjenjivosti vrijednosti predmeta upravnog spora koja ostaje u okvirima materije troškova upravnog spora, te ne utječe na uređenje vrijednosti predmeta spora u drugim propisima, poput Zakona o sudovima ili Zakona o sudskim pristojbama. Smisao odredbe o neprocjenjivosti vrijednosti upravnog spora je ograničiti iznos troškova spora koji je stranka koja je izgubila spor dužna nadoknaditi stranci koja je uspjela u sporu, ne zadirući u odnos između odvjetnika i stranke, već isključivo uređujući iznos naknade troškova upravnog spora koji se može nadoknaditi na teret protustranke u sporu.

S obzirom, da tuženicima zastupanima po službenim osoba ne pripada naknada za troškove zastupanja, a istodobno, u dosadašnjoj praksi prvostupanjskoga upravnog sudovanja tuženici su rijetko bili zastupani od strane državnog odvjetništva, te u većini sporova ne sudjeluju stranke u svojstvu zainteresirane osobe, naknada troškova zastupanja u upravnom sporu relevantna je prije svega glede zastupanja tužitelja. Ne dođe li do znatnog povećanja broja zastupanja tuženika po državnom odvjetništvu koje je ovlašteno po punomoći poduzimati radnje za neke od tuženika tj. za tijela državne uprave i druga državna tijela, ovakvo novo uređenje troškova upravnog postupka će objektivno ojačati prvenstveno položaj tužitelja u upravnom sporu. Naime, tužitelj će češće angažirati odvjetnika, te će se lakše odlučivati na predlaganje izvođenja dokaza u sporu, jer će mu se ti troškovi priznati kao opravdani izdatci učinjeni povodom spora. S druge strane, to će rezultirati većim brojem upravnih sporova, duljem prosječnom trajanju upravnih sporova i češćem izvođenju dokaza u sporu.

Jedan od glavnih izazova pri interpretaciji nove regulacije troškova upravnog spora bit će prvenstveno utvrđivanje stupnja uspjeha u upravnom sporu sukladno čl. 79. st. 4. ZUS-a. Naime, za razliku od drugih vrsta sudskih sporova te od upravnog postupka, u upravnom sporu ne mora definitivno biti odlučeno o stvari koja je predmet spora.

Treba napomenuti kako je prijelaznom odredbom propisano da se izmijenjena norma čl. 79. ZUS-a primjenjuje na započete, a nedovršene upravne sporove pred upravnim sudovima i Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske. U početnom razdoblju realno je očekivati neujednačenu prvostupanjsku sudsku praksu glede primjene novoga čl. 79. ZUS-a, pri čemu će ulogu ujednačavatelja prakse imati Visoki upravni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud u upravnom sporu prilikom odlučivanja o žalbama podnesenim protiv odluka upravnih sudova o troškovima spora.

Obzirom da način zakonskog uređenja naknade troškova postupka predstavlja jednu od komponenti prava na pristup pravosuđu, koje je imanentno pravu na pravično suđenje, novim uređenjem institut troškova upravnog spora usprkos nekim nedorečenostima vraćen je nesumnjivo u ustavnopravno prihvatljive okvire

Pripremio: Hrvoje Herceg, mag.iur., Energetika i usluge, d.o.o.

5. Rješenje Ustavnog suda br. U-I-3685/2015 i dr. od 04.04.2017.: „Švicarci“

d.d. itd.). U nastavku će se ukratko izložiti zaključci Ustavnog suda.

Rješenjem Ustavnog suda br. U-I-3685/2015 i dr. od 04.04.2017. nisu prihvaćeni prijedlozi za ocjenu ustavnosti Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN 102/15; nastavno: ZIDZPK) i Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o kreditnim institucijama (NN 102/15; nastavno: ZIDZKI). Prijedloge za pokretanje postupka podnijelo je više predlagatelja, između kojih osam banaka (Zagrebačka banka d.d., Privredna banka Zagreb d.d., Erste&Steiermärkische Bank

Prvenstveno treba istaknuti da se ZIDZPK-om osigurala konverzija CHF kredita u redovnoj otplati, raskinutih, prodanih ili na neki drugi način prenesenih ili ustupljenih drugoj strani, u postupku namire, kojima obveza nije prestala te za koje je pokrenut ovršni postupak. Konverzijom nisu obuhvaćeni CHF krediti pravnih osoba, krediti koji su konvertirani u drugu valutu ili koji su otplaćeni prije stupanja na snagu ZIDZPK-a. Postupak konverzije dobrovoljan je za korisnike CHF kredita, dok je konverzija prisilna za vjerovnike. Cilj konverzije je izjednačiti položaj potrošača CHF kredita s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u eurima, odnosno u kunama s valutnom klauzulom u eurima po tečaju primjenjivom na datum isplate kredita, a koji je tečaj jednak tečaju one vrste koji je vjerovnik na taj datum primjenjivao na kredite iste vrste i trajanja denominirane u eure odnosno u kune s valutnom klauzulom u eurima.

Predlagatelji su u svojim prijedlozima istaknuli da su osporeni zakoni formalno i materijalno nesuglasni s Ustavom, da je istima povrijeđeno načelo razmjernosti, da predstavljaju diskriminaciju u odnosu na vjerovnike i u odnosu na potrošače na koje se navedeni zakoni ne primjenjuju, da vrijeđaju pravo vlasništva, poduzetničku i tržišnu slobodu, pravo EU te da djeluju retroaktivno.

U prigovoru formalne nesuglasnosti s Ustavom, predlagatelji su naveli da su osporeni zakoni doneseni po hitnom postupku bez dostatnog obrazloženja te da se prije donošenja istih nije provelo savjetovanje s Europskom središnjom bankom (nastavno: ESB), iako se radi o pitanju za koje je Ugovorom o funkcioniranju EU predviđeno da se s ESB-om mora provesti savjetovanje. Ustavni sud zaključio je da su razlozi koje je Vlada navela za potrebu donošenja zakona po hitnom postupku dostatni (trajno otklanjanje poremećaja u gospodarstvu, izbjegavanje dužničke krize itd.). U odnosu na mišljenje Europske središnje banke, Ustavni sud smatra da je dostatno što je u konkretnom slučaju ista svoje mišljenje dala samoinicijativno.

U odnosu na prigovore povrede načela razmjernosti, Ustavni sud zaključio je da osporeni zakoni udovoljavaju načelu razmjernosti: imaju legitiman cilj (povećanje socijalne zaštite), mjera koja je propisana prikladna je za ostvarenje cilja (konverzija sukladno podacima Ministarstva financija nije uzrokovala distorzivne ekonomske učinke u bankarskom poslovanju i monetarnoj politici RH), mjera je nužna (iz razloga što su svi raniji dogovori zainteresiranih strana ostali neuspješni, a analiza Ministarstva financija pokazuje da bi primjena nekih drugih mjera izazvala veće poremećaje od mjere konverzije) te ne nameće prekomjeran teret vjerovnicima (konverzija je omogućila eliminaciju dijela toksičnog kreditnog portfelja i na tržište je vratila značajan broj potrošača koji su nakon konverzije u mogućnosti uredno otplaćivati ostatak kredita).

Predlagatelji su istaknuli da je pobijanim zakonima jedna skupina osoba – potrošači s kreditima u CHF, pozitivno diskriminirana u odnosu na ostale. Ustavni sud zaključio je da aprecijacija švicarskog franka nije utjecala na druge skupine potrošača s kreditima te da se ne radi o diskriminaciji, jer ekonomski položaj potrošača s kreditima u CHF i potrošača s ostalim vrstama kredita nije usporediv.

U odnosu na prigovore predlagatelja da je osporenim zakonima došlo do povrede prava vlasništva, Ustavni sud zaključio je da do takve povrede nije došlo iz razloga što efekti porasta vrijednosti zaštitnog mehanizma u švicarskim francima za kreditne institucije u najvećem broju predstavljaju nerealizirane dobitke i nisu posljedica stvarnog priljeva novca u švicarskim francima, pritom ističući da se ne može zanemariti da kreditne institucije nisu primijenile dužnu pažnju pri promjeni kamatne stope koju su mijenjale jednostrano i bez određenih parametara, a kako je to utvrdio Vrhovni sud RH. Ustavni sud nadalje je istaknuo da se pravo vlasništva treba sagledati i u kontekstu povrede prava vlasništva građana koje je bilo ugroženo nepoštenom praksom banaka, koje prije propisivanja konverzije nisu razvile ni primijenile modele rješavanja duga.

Nadalje, predlagatelji su istaknuli da je osporenim zakonima zakonodavac ušao u područje slobode ugovaranja te da je u potpunosti zanemario ustavno jamstvo slobodnog iznošenja dobiti i uloženog kapitala. Ustavni sud zaključio je da do navedenih povreda nije došlo, upućujući na razloge koje je naveo kod odluke o prigovoru povrede prava vlasništva.

Posebno je zanimljiv zaključak Ustavnog suda u odnosu na izneseni prigovor retroaktivnosti pobijanih zakona. Predlagatelji su prigovorili da osporeni zakoni djeluju u cijelosti retroaktivno. Ustavni sud zaključio je da većina odredaba pobijanih zakona djeluje pro futuro, pa da se tako i prava i obveze koji za adresate proizlaze iz građanskopravnih, poreznopravnih i prekršajnopravnih učinaka konverzije izvršavaju tek nakon stupanja na snagu pobijanih zakona. Ustavni sud istaknuo je da se konverzija ne provodi po sili zakona, nego tek u provedbi budućih (novih, odnosno izmijenjenih) ugovora o kreditu čije sklapanje ovisi o volji potrošača, uz prethodne obvezne pripreme radnje kreditnih institucija.

Nadalje, predlagatelji su istaknuli prigovor da osporeni zakoni nisu u skladu s međunarodnim ugovorima o poticanju i zaštiti ulaganja koje je RH potpisala s Republikom Austrijom i Francuskom Republikom, kao ni s Direktivom 2014/17 Europskog parlamenta i Vijeća od 4.02.2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe (EU) br. 1093/2010. U odnosu na međunarodne ugovore, Ustavni sud istaknuo je da konkretna vrsta ugovora ne podliježe potvrđivanju Hrvatskog sabora, zbog čega ne može ocjenjivati njihovu ustavnost. Ustavni sud istaknuo je da se Direktiva 2014/17 primjenjuje isključivo na ugovore sklopljene nakon 21.03.2016., stoga se ne primjenjuje na sporne ugovore o kreditima u CHF.

Zaključno, Ustavni sud je u odnosu na prijedlog za ocjenu ustavnosti ZIDZKI-a istaknuo da su prigovori predlagatelja u bitnom isti te prijedloge nije prihvatio. Ustavni sud je za takvu svoju odluku uputio na razloge navedene u odnosu na ZIDZPK.

Pripremila: Ivana Gabrić, mag.iur., Končar - Energetika i usluge, d.o.o.

6. Četvrta direktiva o sprječavanju pranja novca

Nakon tri Direktive o sprječavanju pranja novca koje su donošene u periodu od 1991 do 2006. i kojima se proširivao krug kažnjivih djela povezanih s pranjem novca, četvrta direktiva o sprječavanju pranja novca, Direktiva (EU) 2015/849, stupila je na snagu 25. lipnja 2015. i sve države članice dužne su je uvesti do 26. lipnja 2017. godine.

Iako je ostalo manje od tri mjeseca do krajnjeg datuma stupanja na snagu Četvrte direktive, u svoje zakonodavstvo ugradilo ju je samo nekoliko zemalja Europske unije, i to uglavnom samo dijelom.

Četvrtom direktivom pranje novca kao kazneno djelo prošireno je i na porezna kaznena djela povezana s izravnim i neizravnim porezima, te se tako sada i izbjegavanje plaćanja poreza smatra kaznenim djelom. Dodatno je proširen krug obveznika koji podliježu Četvrtoj direktivi te je na taj način određen prag od 10.000 eura za trgovinske transakcije koje se plaćaju gotovinom, neovisno o tome radi li se o jednokratnoj ili nizu povezanih transakcija. Četvrta direktiva također se primjenjuje i na cijeli sektor igara na sreću, a ne samo na kockarnice te su također njome obuhvaćeni i novi proizvodi kao što su proizvodi elektroničkog novca.

Zbog potrebe utvrđivanja stvarnog vlasnika, ovom Direktivom propisana je svim pravnim osobama obveza davanja informacija o krajnjem stvarnom vlasniku i države članice trebale bi osigurati da subjekti osnovani na njenom teritoriju u skladu s nacionalnim pravom dobiju i posjeduju odgovarajuće, točne i valjane informacije o svojem stvarnom vlasništvu.

Također je važan zahtjev za vođenjem središnjeg registra s informacijama o stvarnom vlasništvu koji bi bio dostupan obveznicima za potrebe dubinske analize.

Subjekti koji sada podliježu Četvrtoj direktivi, dužni su provesti dubinsku analizu kod svih trgovačkih društava iz zemalja visokog rizika da bi mogli ovladati rizicima i smanjiti ih.

Direktivom je viši rukovoditelj definiran kao službenik ili zaposlenik s dovoljno znanja o izloženosti institucije riziku od pranja novca i financiranja terorizma te odgovarajuće razine da donosi odluke koje utječu na njezinu izloženost riziku i izričito navodi da viši rukovoditelj ne mora biti član upravnog odbora.

Novost Četvrte direktive također se odnosi i na kategoriju politički izloženih osoba. Definicija je nepromijenjena preuzeta iz Treće direktive, međutim proširena je u smislu obvezne primjene pojačane dubinske analize i domaće politički izložene osobe.

U većini zemalja Europske unije još nije došlo do primjene Četvrte direktive, budući da nedostaje nadnacionalna potpora u nekim važnim pitanjima među kojima je i nadnacionalna procjena rizika povezanog s pranjem novca i financiranja terorizma od Europske komisije i europskih nadzornih tijela prema Smjernicama o faktorima rizičnosti kod jednostavne dubinske analize i pojačane dubinske analize.

Europska komisija je trenutno u postupku provedbe nadnacionalnog ocjenjivanja rizika s ciljem analiziranja rizika pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na interno tržište i predlaganja mjera za njihovo smanjenje. Neovisno o tome, države članice trebat će donijeti vlastite nacionalne ocjene rizika, a obveznici koji podliježu Četvrtoj direktivi trebat će u postupak nacionalnog ocjenjivanja rizika uključiti i nadnacionalno ocjenjivanje rizika.

Pripremila: Iva Prša, dipl.iur., Končar - Elektroindustrija, d.d.

Pozivamo Vas da se aktivirate!
Pišite nam, predlažite, dopunjavajte
Vaš i naš Newsletter – kao i web stranicu.

U Zagrebu, travanj 2017. godine

Udruga korporativnih pravnika

www.udruga-korporativnih-pravnika.hr